

Kolme erillistä urapolkua? Selvitys asiantuntijoiden liikkumisesta operaatio-, sihteeristö- ja vaalitarkkailutehtävien välillä

Nanna Hallikainen
[research@cmcf inland.fi](mailto:research@cmcf finland.fi)

Johdanto

Viimeaikaiset kehityssuunnat EU:n siviilikriisinhallinnan henkilöstöpolitiikassa ovat korostaneet tarvetta löytää lähetettyjä asiantuntijoita entistä monipuolisemmista taustoista sisältäen myös hallinto- ja tukitehtäviin suuntautuneet asiantuntijat. Lisäksi Kriisinhallintakeskuksessa on ollut esillä ajatus, että aiempi kokemus operaatiotehtävästä voisi tukea asiantuntijan osaamista ja laajempaa ymmärrystä kontekstista ja sitä kautta vaikuttavuutta esimerkiksi sihteeristötehtävässä tai toisinpäin. Sitä,

kuinka paljon tällaista tehtäväkiertoa tapahtuu, ei ole kuitenkaan aiemmin tarkasteltu. Tämän selvityksen tarkoituksena on paikata tätä aukkoa ja tarkastella Kriisinhallintakeskus CMC Finlandin lähettämien asiantuntijoiden liikkumista operaatio-, sihteeristö- ja vaalitarkkailutehtäväsektoreiden välillä.

Sektorilla tarkoitetaan tässä tehtäväaluetta, eli siviilikriisinhallinnan operaatio- ja sihteeristötehtäviä sekä kansainvälisiä vaalitarkkailutehtäviä.

Operaatiotehtävissä toimivat asiantuntijat työskentelevät kansainvälisten järjestöjen siviilikriisinhallintaoperaatioissa, sihteeristötehtäviin lähetetyt kansainvälisten järjestöjen päämajoissa ja sihteeristöissä, ja vaalitarkkailutehtäviin lähetetyt Etyjin ja EU:n vaalitarkkailumissioissa. Kaikkien sektorien toimintaa säätelee laki siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan.¹

Selvityksessä tarkastellaan henkilöiden ehdolle asettamista ja rekrytoitumista tehtäviin muulla sektorilla kuin millä he ovat aiemmin olleet lähetettyinä. Lisäksi tarkastellaan yleisimpiä sektoripolkuja eli sitä, missä järjestyksessä asiantuntija on työskennellyt eri sektoreiden tehtävissä.

Rekrytoituminen on voinut tapahtua suoraan edellisen tehtävän päätyttyä tai tehtävien välissä on voinut olla useita vuosia.

Keskeiset havainnot

- Kaikista Kriisinhallintakeskuksen lähettämistä asiantuntijoista 89 % on ollut vain yhden sektorin tehtävissä, eivätkä he ole liikkuneet sektoreiden välillä. Heidän joukossaan on erityisesti vain operaatio- tai vaalitarkkailutehtävissä olleita.
- Sektoreiden välillä liikkuneen 11 %:n kohdalla aineistosta nousee esiin siviilikriisinhallinnan operaatio- ja/ tai sihteeristötehtävistä vaalitarkkailutehtäviin siirtyneet, sillä heistä 35 %, eli 24 asiantuntijaa on ollut ensin siviilikriisinhallinnan operaatio- ja/ tai sihteeristötehtävissä, minkä jälkeen he ovat rekrytoituneet vaalitarkkailutehtäviin, mutta eivät enää takaisin operaatio- ja sihteeristötehtäviin.
- Vaikka operaatiotehtävistä sihteeristötehtäviin rekrytoituneiden osuus on vain 7 % suhteutettuna operaatiotehtävissä olleisiin, on kuitenkin huomattavaa, että noin kolmasosa sihteeristötehtävissä olleista on ensin ollut operaatiotehtävissä.
- Selvityksen perusteella ei ole viitteitä siitä, että kerran operaatiotehtävän jälkeen sihteeristötehtävään rekrytoitunut asiantuntija hakisi ja pääsisi sen jälkeen vain sihteeristösektorilla oleviin tehtäviin eikä palaisi enää operaatiotehtäviin.
- Kaikista asiantuntijoista 46 % on ollut lähetettynä vain kerran, eivätkä he ole rekrytoituneet tehtäviin toista kertaa.

¹ Laki siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan (1287/2004):
<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2004/1287#L2P7>

Kriisinhallintakeskus avaa haettavaksi kansainvälisten organisaatioiden, kuten EU:n, YK:n, Etyjin, Naton ja Euroopan neuvoston siviilikriisinhallinnan operaatio- ja sihteeristötehtäviä sekä EU:n ja Etyjin vaalitarkkailutehtäviä. Vastaanotettuaan hakemukset Kriisinhallintakeskus arvioi, kuka hakijoista on soveltuvin ja kenellä on parhaat mahdollisuudet tulla valituksi tehtävään. Arvioinnin pohjalta Kriisinhallintakeskus asettaa soveltuvimman henkilön tai henkilöt ehdolle tehtävään. Kansainvälinen organisaatio tekee lopullisen rekrytointipäätöksen kaikista eri maiden ehdolle asettamista henkilöistä.

Kriisinhallintakeskuksen asiantuntijarekisteri sisältää tiedot siitä, onko henkilö asetettu ehdolle tai tullut valituksi tehtävään. Rekisteriin ei tallenneta tietoa henkilön lähettämistä hakemuksista. Siksi tässä selvityksessä tarkastellaan hakijamäärien sijaan sitä, onko tehtävään hakenut henkilö vähintään asetettu ehdolle operaatio-, sihteeristö- tai vaalitarkkailutehtävään. Hakeutumista tarkastelemalla voitaisiin saada tarkempaa tietoa hakuinnokkuudesta eri sektorien tehtäviin. Tässä selvityksessä hakuinnokkuutta pyritään osittain tarkastelemaan ehdolle asettamisella, mikä kertoo myös siitä, onko Kriisinhallintakeskus katsonut henkilön olevan soveltuva tehtävään.

Siviilikriisinhallinnan operaatiosektori

Operaatiosektorilla tarkoitetaan kansainvälisten järjestöjen, kuten EU:n, Etyjin, YK:n ja Naton operaatioita toimialueilla. Operaatioiden toimilla pyritään tukemaan ja vahvistamaan operaatioalueella yhteiskunnan keskeisiä toimintoja esimerkiksi kouluttamalla viranomaisia tai tarkkailemalla rauhansopimuksen toimeenpanoa. Kriisialueilla voidaan myös väliaikaisesti hoitaa paikallishallinnon tai muun viranomaisen tehtäviä. Osa operaatioista sijaitsee toimialueilla, joiden turvallisuustilanne on hyvin heikko. Operaatiosektorin tehtäviin hakiessa etua on suoritetusta siviilikriisinhallinnan peruskurssista. Asiantuntija voi olla lähetettyä operaatioon yhtäjaksoisesti yhdestä kolmeen vuotta. Operaatiosektorin tehtäviin asiantuntija ei voi ottaa perhettään mukaan.

Selvityksessä ei myöskään oteta huomioon Kriisinhallintakeskuksen lähettämien asiantuntijoiden muuta kokemusta kansainvälisistä tehtävistä, joista voi olla hyötyä haettaessa Kriisinhallintakeskuksen lähettämäksi asiantuntijaksi. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi niin sanotut paikalta palkatun työntekijän tehtävät kriisinhallintaoperaatioissa. Selvitys ei siten anna koko kuvaa siitä, miten asiantuntijat ovat omalla urallaan liikkuneet tehtävätyypistä toiseen.

Kriisinhallintakeskuksen asiantuntijarekisteristä kesäkuussa 2026 otetun aineiston perusteella Kriisinhallintakeskus on lähettänyt siviilikriisinhallinnan operaatio- ja sihteeristötehtäviin sekä vaalitarkkailutehtäviin vuodesta 2007 lähtien² yhteensä 604 henkilöä. Heistä 279 eli 46 % on ollut lähetettynä vain kerran. Siviilikriisinhallinnan operaatiotehtävissä on ollut Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä 462 asiantuntijaa, siviilikriisinhallinnan sihteeristötehtävissä 103 asiantuntijaa ja vaalitarkkailutehtävissä 111 asiantuntijaa. 72 henkilöä on ollut useamman kuin yhden sektorin tehtävissä.

Vaalitarkkailusektori

Vaalitarkkailusektorilla tarkoitetaan EU:n ja Etyjin kansainvälisiä vaalitarkkailumissioita. Kansainvälisellä vaalitarkkailulla vahvistetaan maiden demokraattista kehitystä keskittyen erityisesti vaalien järjestämisen tarkkailuun. Vaalitarkkailumissioita järjestetään eri puolilla maailmaa: Etyjin missiot tarkkailevat Etyjin jäsenmaissa, EU:n missiot muissa kuin EU:n ja Etyjin jäsenmaissa. Vaalitarkkailutehtävät ovat lyhytaikaisia (1–2 viikkoa) tai pitkäaikaisia (1–3 kuukautta).

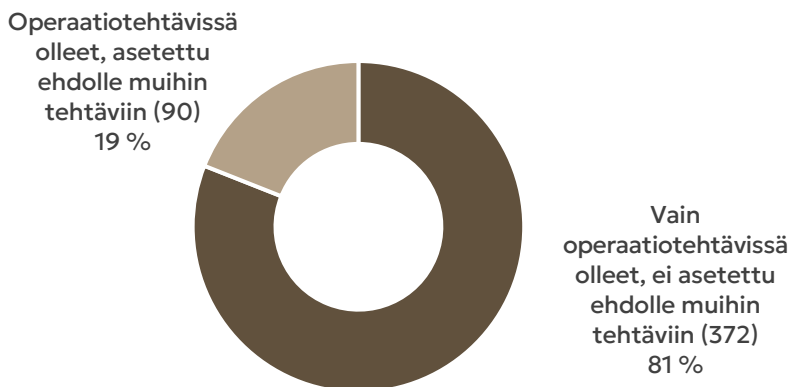
² Kriisinhallintakeskuksen asiantuntijarekisteristä tulee poistaa lain siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan 1287/2004 perusteella sellaisten henkilöiden tiedot, jotka eivät ole olleet aktiivisena viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tämä tarkoittaa henkilöitä, joita ei ole vähintään asetettu ehdolle tehtäviin tai koulutuksiin Kriisinhallintakeskuksen kautta. Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä on siis ollut enemmän henkilöitä, mutta heitä ei enää löydy asiantuntijarekisteristä.

Siviilikriisinhallinnan sihteeristösektori

Sihteeristösektorilla tarkoitetaan kansainvälisten järjestöjen sihteeristöjä, toimistoja ja osaamiskeskuksia, kuten Euroopan ulkosuhdehallintoa, Etyjin sihteeristöä, Kansainvälistä rikostuomioistuinta ja Naton strategisen viestinnän osaamiskeskusta. Erityisesti EU:n ulkosuhdehallinnon tehtävien tarkoituksena on suunnitella ja ohjata EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioiden toimintaa. Sihteeristösektorin tehtävät sijaitsevat usein Euroopan suurissa kaupungeissa. Sihteeristötehtäviin ei vaadita suoritettua siviilikriisinhallinnan peruskurssia. Asiantuntija voi olla lähetettynä sihteeristötehtävään yhtäjaksoisesti yhdestä neljään vuotta. Sihteeristösektorin tehtäviin asiantuntija voi ottaa perheen mukaan ja Kriisinhallintakeskuksen asiantuntijoilla on oikeus hakea asunto-, koulutus- ja päivähoidonkorvauksia.

Vuosina 2016–2025 Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä on vuosittain ollut lähetettynä operaatiosektorilla keskimäärin 140 asiantuntijaa ja sihteeristösektorilla 31 asiantuntijaa. Keskiarvoihin on laskettu kaikki vuoden sisällä palvelussuhteessa olleet, eli kerrallaan tehtävissä ei ole ollut näin montaa henkilöä. Kriisinhallintakeskus on lähettänyt vaalitarkkailijoita vasta vuodesta 2022 lähtien. Tätä ennen vaalitarkkailijoiden lähettämisestä vastasi ulkoministeriö. Tässä selvityksessä tarkastellaan vain Kriisinhallintakeskuksen kautta avattuja vaalitarkkailutehtäviä. Vaalitarkkailutehtävissä on vuosina 2022–2025 ollut keskimäärin 44 asiantuntijaa vuosittain. Keskiarvojen väliset jakaumat vastaavat hyvin kaikilla sektoreilla vuodesta 2007 lähetettyinä olleiden asiantuntijoiden välisiä jakaumia.

Siviilikriisinhallinnan operaatiotehtävissä 462 henkilöä

Kuva 1. Vain siviilikriisinhallinnan operaatiotehtävissä olleet asiantuntijat kaikista operaatiotehtävissä olleista.

Operaatiotehtävissä olleista 462 asiantuntijoista 81 % on ollut vain operaatiotehtävissä eikä heitä ole koskaan asetettu ehdolle sihteeristö- tai vaalitarkkailutehtäviin (kuva 1). Vain operaatiotehtävissä olleiden suurelle osuudelle voi olla useita syitä. Esimerkiksi taustaa ja osaamista vastaavia tehtäviä saattaa olla pääosin vain operaatiosektorilla ja joitakin asiantuntijoita mahdollisesti kiinnostavat pelkästään operaatioissa olevat tehtävät. Sihteeristötehtäviä myös avataan hakuun vähemmän kuin operaatiotehtäviä. Vaalitarkkailutehtäviin

lähettäminen taas on melko uusi osa Kriisinhallintakeskuksen toimintaa, kuten aiemmin mainittiin.

Seuraavassa osiossa tarkastellaan sitä, miten asiantuntijoita on asetettu ehdolle ja rekrytoitunut sihteeristö- ja vaalitarkkailutehtäviin operaatiotehtävän jälkeen. Operaatiotehtävä ei välttämättä ole ollut asiantuntijan ensimmäinen tehtävä, ja operaatiotehtäviä on myös voinut olla peräkkäin useampia.

Operaatiotehtävistä muille sektoreille siirtyminen

Asiantuntijoiden rekrytoituminen sihteeristötehtäviin operaatiotehtävien jälkeen on harvinaista, kun katsotaan kaikkia operaatiotehtävissä olleiden joukkoa. Operaatiotehtävissä olleista asiantuntijoista 16 % on myöhemmin asetettu ehdolle sihteeristötehtäviin. Operaatiotehtävissä olleista 7 % oli rekrytoitunut operaatiotehtävän jälkeen sihteeristötehtävään.

Kuusi operaatiotehtävän jälkeen sihteeristötehtävään lähetettyä henkilöä oli myöhemmin asetettu ehdolle vain sihteeristötehtäviin, mikä on vain yksi prosentti kaikista operaatiotehtävissä koskaan olleista. Tämän perusteella ei ole viitteitä siitä, että kun asiantuntija on kerran päässyt operaatiotehtävän jälkeen sihteeristötehtäviin, hän hakisi

ja pääsisi sen jälkeen vain sihteeristösektorilla oleviin tehtäviin eikä palaisi enää operaatiotehtäviin.

Hyvin pieni osa kaikista operaatiotehtävissä olleista on myöhemmin rekrytoitunut vaalitarkkailutehtäviin. Siviilikriisinhallinnan operaatiotehtävissä olleista 7 % on operaatiotehtävän jälkeen asetettu ehdolle vaalitarkkailutehtäviin. Heistä kukaan ei ollut ollut ennen operaatiotehtävää vaalitarkkailutehtävässä Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä. Tämä voi osittain johtua siitä, että Kriisinhallintakeskus on lähettänyt vaalitarkkailijoita vasta vuodesta 2022 lähtien. Operaatiotehtävissä olleista 6 % on sen jälkeen rekrytoitunut vaalitarkkailutehtäviin.

Siviilikriisinhallinnan sihteeristötehtävissä 103 henkilöä

Kuva 2. Vain siviilikriisinhallinnan sihteeristötehtävissä olleet asiantuntijat kaikista sihteeristötehtävissä olleista.

Sihteeristötehtävissä olleista 103 asiantuntijasta 41 % on ollut vain sihteeristötehtävissä eikä heitä ole asetettu ehdolle muiden sektoreiden tehtäviin (kuva 2). Yksi syy voi olla se, että sihteeristötehtävissä ei tarvitse olla suoritettuna siviilikriisinhallinnan peruskurssia. Myös operaatiotehtäviin voi rekrytoitua sihteeristötehtävän jälkeen ilman peruskurssia, vaikka sen suorittamisesta onkin etua. Osaa asiantuntijoista voi myös kiinnostaa eniten sihteeristötehtävissä olevat tehtäväkuvat. Lisäksi olosuhteet sihteeristötehtävissä ovat ylipäättään erilaiset ja sihteeristötehtäviin voi esimerkiksi ottaa perheen mukaan, toisin kuin operaatiotehtäviin.

Kaikista 103:sta sihteeristötehtävissä olleista 32 % on ollut ensin operaatiotehtävissä ja sen jälkeen rekrytoitunut sihteeristötehtäviin, joissa

yleisesti suunnitellaan, ohjataan, arvioidaan ja tuetaan operaatioita. Vaikka operaatiotehtävistä sihteeristötehtäviin rekrytoituneiden osuus on vain 7 % suhteutettuna operaatiotehtävissä olleisiin, on kuitenkin huomattavaa, että noin kolmasosa sihteeristötehtävissä olleista on ensin ollut operaatiotehtävissä.

Yli puolet, eli 68 % sihteeristötehtävissä olleista on ollut näissä tehtävissä ilman kokemusta operaatiosta. Vaikka operaatiokokemusta ja operaatiotehtäviin suositeltavaa siviilikriisinhallinnan peruskurssia ei sihteeristötehtäviin vaaditakaan, voi erityisesti EU:n siviilikriisinhallintaa koskevissa sihteeristötehtävissä olla asiantuntijalle ja organisaatiolle hyötyä siitä, että on aikaisempaa kokemusta EU:n siviilikriisinhallinnan operaatiotehtävistä. Tämä huomio ei kuitenkaan koske

kaikkia sihteeristötehtävissä olleita, sillä Kriisinhallintakeskus lähettää asiantuntijoita myös esimerkiksi EU:n erityisedustajien toimistoihin ja muiden kansainvälisten organisaatioiden, kuten Euroopan neuvoston ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) sihteeristötehtäviksi luokiteltuihin tehtäviin.

Seuraavassa osiossa tarkastellaan sitä, miten asiantuntijoita on asetettu ehdolle ja rekrytoitunut operaatio- ja vaalitarkkailutehtäviin sihteeristötehtävän jälkeen. Sihteeristötehtävä ei välttämättä ole ollut asiantuntijan ensimmäinen tehtävä, ja sihteeristötehtäviä on myös voinut olla useita peräkkäin.

Sihteeristötehtävistä muille sektoreille siirtyminen

Vähintään noin neljäsosalla sihteeristötehtävissä olleista asiantuntijoista on ollut kiinnostusta hakea myöhemmin operaatioihin, sillä sihteeristötehtävissä olleista 27 % on sen jälkeen asetettu ehdolle siviilikriisinhallinnan operaatiotehtäviin. Suhteessa sektoreiden asiantuntijamääriin on yleisempää, että sihteeristötehtävien jälkeen asetetaan ehdolle operaatiotehtäviin, kuin toisinpäin. Sihteeristötehtävissä olleista 13 % on sen jälkeen rekrytoitunut operaatiotehtäviin.

Vaalitarkkailutehtäviin rekrytoituminen sihteeristötehtävän jälkeen ei ole ollut yleistä Kriisinhallintakeskuksen lähettämien asiantuntijoiden joukossa. Sihteeristötehtävissä olleista 6 % on sen jälkeen asetettu ehdolle vaalitarkkailutehtäviin. Sihteeristötehtävissä olleista 4 % on rekrytoitunut myöhemmin vaalitarkkailutehtäviin.

Vaalitarkkailutehtävissä 111 henkilöä

Kuva 3. Vain vaalitarkkailutehtävissä olleet asiantuntijat kaikista vaalitarkkailutehtävissä olleista.

Vaalitarkkailutehtävissä olleista 111 vaalitarkkailijasta 72 % on ollut vain vaalitarkkailutehtävissä eikä heitä ole asetettu ehdolle muiden sektoreiden tehtäviin (kuva 3). Tämä voi kertoa siitä, että vaalitarkkailutehtävissä olleet ovat keskittyneet vain kyseisen sektorin tehtäviin, eivätkä ole olleet kiinnostuneita hakemaan siviilikriisinhallinnan operaatio- ja sihteeristötehtäviä. Vaalitarkkailutehtävät ovat tyypillisesti siviilikriisinhallintatehtäviä selkeästi lyhyempiaikaisia tehtäviä, joihin hakemiseen voi olla matalampi kynnyks. Vaalitarkkailun kohdalla vertailussa on kuitenkin myös

muistettava, että vaalitarkkailutehtäviin on haettu Kriisinhallintakeskuksen kautta vasta vuodesta 2022 lähtien, joten niiden ja operaatio- ja sihteeristötehtävien välillä liikkumisessa on kulunut vähemmän aikaa.

Seuraavassa osiossa tarkastellaan sitä, miten asiantuntijoita on asetettu ehdolle ja rekrytoitunut operaatio- ja sihteeristötehtäviin vaalitarkkailutehtävän jälkeen. Vaalitarkkailutehtävä ei välttämättä ole ollut asiantuntijan ensimmäinen tehtävä, ja vaalitarkkailutehtäviä on myös voinut olla useita peräkkäin.

Vaalitarkkailutehtävistä muille sektoreille siirtyminen

Vaalitarkkailutehtävien jälkeen operaatiotehtäviin rekrytoituminen on harvinaista. Vaalitarkkailutehtävissä olleista 15 % on sen jälkeen asetettu ehdolle operaatiotehtäviin. Näistä operaatiotehtäviin ehdolla olleista 71 % oli ollut operaatiotehtävissä jo ennen vaalitarkkailutehtävää, eli suurin osa heistä on hakenut sektorin tehtäviin, joista heillä jo on

kokemusta. Vaalitarkkailutehtävissä olleista 5 % on rekrytoitunut myöhemmin operaatiotehtäviin.

Vaalitarkkailutehtävissä olleista 5 % on sen jälkeen asetettu ehdolle sihteeristötehtäviin. Heistä kukaan ei ole rekrytoitunut sihteeristötehtäviin vaalitarkkailutehtävän jälkeen.

Asiantuntijoiden polut sektoreittain

Selvitystä varten tarkasteltiin myös asiantuntijoiden polkuja sektoreittain. Alla olevassa taulukossa on koko asiantuntijajoukon viisi yleisintä polkua (taulukko 1). Polku on kuvattu riveittäin ja se kuvaa järjestystä millä

sektorilla ensimmäinen, ja mahdollisesti toinen ja kolmas tehtävä on ollut. Viimeisimmässä sarakkeessa on ilmoitettu niiden asiantuntijoiden määrä, joiden tehtävien järjestys on viidellä yleisimmällä polulla.

Yleisimmät polut (kaikki asiantuntijat)				
	1. tehtävä	2. tehtävä	3. tehtävä	Asiantuntijoiden määrä polulla
1.	Operaatiotehtävä	-	-	189
2.	Operaatiotehtävä	Operaatio-tehtävä	-	129
3.	Sihteeristö-tehtävä	-	-	52
4.	Operaatiotehtävä	Operaatio-tehtävä	Operaatio-tehtävä	47
5.	STO-vaali-tarkkailutehtävä	-	-	37

Taulukko 1. Kaikkien asiantuntijoiden yleisimmät polut sektoreittain tarkasteltuna.

Yleisintä on, että asiantuntija on ollut operaatiotehtävässä yhden kerran. Tällaisella polulla on ollut 189 asiantuntijaa, mikä on 41 % kaikista operaatiotehtävissä olleista. Toiseksi yleisintä on, että asiantuntija on ollut kahdessa operaatiotehtävässä, ja tällä polulla on ollut 129 asiantuntijaa, mikä on 28 % kaikista operaatiotehtävissä olleista. Kolmanneksi yleisin on yhden sihteeristötehtävän polku, jolla on ollut 52 asiantuntijaa. Tämä tarkoittaa, että puolet kaikista sihteeristötehtävissä olleista on ollut vain kerran sihteeristötehtävässä, eivätkä ole rekrytoituneet sitä ennen tai sen jälkeen enää uudestaan. Neljänneksi yleisintä on työskennellä kolmessa operaatiotehtävässä peräkkäin. Tällaisella polulla on ollut 47 asiantuntijaa. Viidenneksi yleisintä on yksi lyhytaikainen (STO) vaalitarkkailutehtävä, jolla on ollut 37 asiantuntijaa. Tämä on 33 % kaikista vaalitarkkailutehtävissä olleista.

Asiantuntijoiden määrät kahdella yleisimmällä polulla ovat suuria, mikä kertoo myös siitä, että suurin osa tehtävissä olleista on ollut operaatio-sektorilla. Toisaalta yleisimmät polut kertovat myös siitä, että suurella osalla asiantuntijoista polut ja niiden tehtävien järjestys vaihtelevat paljon verrattuna muihin asiantuntijoihin. Esimerkiksi puolella kaikista sihteeristötehtävissä olleista polut ovat vaihdelleet paljon, sillä ne eivät ole yltäneet viiden yleisimmän polun joukkoon.

Useamman kuin yhden sektorin tehtävissä olleita asiantuntijoita on yhteensä 68, mikä on 11 % kaikista tehtävissä olleista. Tämä tarkoittaa, että kaikista asiantuntijoista 89 % on ollut vain yhden sektorin tehtävissä, eivätkä he ole liikkuneet sektoreiden välillä. Aineiston mukaan vain kaksi asiantuntijaa on ollut kaikkien sektorien tehtävissä Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä, eli kaikille sektoreille rekrytoituminen on hyvin harvinaista.

Yhdeksän asiantuntijaa on rekrytoinut saman sektorin tehtävään, jolla he olivat olleet aikaisemmin ja joiden välissä he olivat olleet toisen sektorin tehtävässä tai tehtävissä. Esimerkiksi asiantuntija on ollut ensin operaatiotehtävässä, sitten sihteeristötehtävässä ja sen jälkeen taas operaatiotehtävässä.

Sektoreiden välillä liikkuneiden kohdalla aineistosta nousee esiin siviilikriisinhallinnan operaatio- ja/tai sihteeristötehtävistä vaalitarkkailutehtäviin siirtyneet. Useammalla sektorilla tehtävissä olleista asiantuntijoista 24, eli 35 % on ensin ollut siviilikriisinhallinnan operaatio- ja/tai sihteeristötehtävissä, minkä jälkeen he ovat rekrytoituneet vaalitarkkailutehtäviin, mutta eivät enää takaisin operaatio- ja sihteeristötehtäviin. Kiinnostava yksityiskohta on se, että kahdeksalla heistä oli vähintään kahdeksan vuoden tauko siviilikriisinhallinnan operaatio- tai sihteeristötehtävän ja vaalitarkkailutehtävän välissä. Tätä

voi osin selittää muutokset vaalitarkkailuprosessissa: kun vaalitarkkailu tuli osaksi Kriisinhallintakeskuksen toimintaa vuonna 2022, osa vuosia aiemmin siviilikriisinhallintatehtävissä olleista saattoi kiinnostua lähtemään uudestaan kansainvälisiin tehtäviin vaalitarkkailijana, mikä

on lyhytaikaisempi sitoumus kuin siviilikriisinhallintatehtävät. Toisaalta osa heistä on voinut toimia vaalitarkkailijana ennen vuotta 2022, kun ulkoministeriö vastasi suomalaisten vaalitarkkailijoiden lähettämisestä EU:n ja Etyjin vaalitarkkailijoiksi.

Yhteenveto

Kaikista asiantuntijoista 89 % on ollut vain yhden sektorin tehtävissä, eivätkä he ole liikkuneet sektoreiden välillä. Tämä vahvistaa muita selvityksessä tehtyjä havaintoja siitä, että Kriisinhallintakeskuksen lähettämät asiantuntijat pysyttelevät suurimmilta osin omilla sektoreillaan eivätkä rekrytoidu muiden sektorien tehtäviin. Kriisinhallintakeskuksella on siis pääosin kolme sektoripolkua huolimatta siitä, että kaikki toiminta kuuluu saman lain alle siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan. Olennaista on kuitenkin muistaa, että lähes puolet (46 %) kaikista asiantuntijoista on ollut lähetettynä vain kerran, eivätkä he ole rekrytoituneet tehtäviin toista kertaa. Siksi eri sektorien välillä liikkumistakaan ei ole voinut tapahtua heidän kohdallaan.

Sektoreiden välillä liikkuneen 11 %:n kohdalla aineistosta nousee esiin siviilikriisinhallinnan operaatio- ja/tai sihteeristötehtävistä vaalitarkkailutehtäviin siirtyneet, sillä heistä 35 %, eli 24 asiantuntijaa on ollut ensin siviilikriisinhallinnan operaatio- ja/tai

sihteeristötehtävissä, minkä jälkeen he ovat rekrytoituneet vaalitarkkailutehtäviin, mutta eivät enää takaisin operaatio- ja sihteeristötehtäviin. Tätä on tapahtunut vasta neljän vuoden ajan, joten tulevaisuudessa voi olla hyvä tarkastella, jatkuuko tai nouseeko tämän suuntainen sektorien välinen liikkuminen.

Asiantuntijoiden joukosta erottuvat siviilikriisinhallinnan operaatiotehtävissä ja vaalitarkkailutehtävissä olleet, joista hyvin suuri osa on ollut vain yhden sektorin tehtävissä, eikä heitä ole asetettu ehdolle muiden sektoreiden tehtäviin. Tämä voi kertoa siitä, että heillä on osaamista, kokemusta ja kiinnostusta vain yhdellä sektorilla oleviin tehtäviin. On kuitenkin muistettava, että sihteeristötehtäviä on Kriisinhallintakeskuksen kautta vähemmän haettavana ja vaalitarkkailutehtäviin on haettu Kriisinhallintakeskuksen kautta vasta vuodesta 2022 lähtien. Jo näiden vuoksi vain operaatiotehtävissä olleiden asiantuntijoiden määrä korostuu. Kaikista Kriisinhallintakeskuksen

lähettämistä asiantuntijoista 462 on ollut siviilikriisinhallinnan operaatiotehtävissä. Heidän joukostaan 81 % on ollut vain operaatiotehtävissä, eikä heitä ole koskaan asetettu ehdolle sihteeristö- tai vaalitarkkailutehtäviin. Vain operaatiotehtävissä olleiden osuus kaikista Kriisinhallintakeskuksen vuodesta 2007 lähettämistä asiantuntijoista on 62 %.

Sihteeristö- ja vaalitarkkailutehtävissä olleiden määrä on paljon pienempi operaatiotehtävissä olleiden asiantuntijoiden määrään verrattuna, sillä sihteeristötehtävissä on ollut 103 ja vaalitarkkailutehtävissä 111 Kriisinhallintakeskuksen lähettämää asiantuntijaa. Sihteeristötehtävissä olleista asiantuntijoista 41 % on ollut vain sihteeristötehtävissä eikä heitä ole asetettu ehdolle muiden sektoreiden tehtäviin. Vaalitarkkailutehtävissä olleista taas 72 % on ollut vain vaalitarkkailutehtävissä eikä heitä ole asetettu ehdolle muiden sektoreiden tehtäviin.

Asiantuntijoiden rekrytoituminen sihteeristö- ja vaalitarkkailutehtäviin operaatiotehtävien jälkeen on harvinaista, sillä operaatiotehtävissä olleista vain 7 % on myöhemmin rekrytoitunut sihteeristötehtäviin ja 6 % vaalitarkkailutehtäviin. Vaikka operaatiotehtävistä sihteeristötehtäviin rekrytoituneiden osuus on vain 7 % suhteutettuna operaatiotehtävissä olleisiin, on kuitenkin huomattavaa, että noin kolmasosa sihteeristötehtävissä olleista on ensin

ollut operaatiotehtävissä. Vain yksi prosentti kaikista operaatiotehtävissä koskaan olleista on jäänyt vain sihteeristösektorin tehtäviin sen jälkeen, kun he ovat ensimmäisen kerran rekrytoituneet sihteeristötehtäviin operaatiotehtävän jälkeen. Tämän perusteella ei ole viitteitä siitä, että kerran operaatiotehtävän jälkeen sihteeristötehtävään rekrytoitunut asiantuntija hakisi ja pääsisi sen jälkeen vain sihteeristösektorilla oleviin tehtäviin eikä palaisi enää operaatiotehtäviin.

Vaalitarkkailutehtäviin rekrytoituminen sihteeristötehtävän jälkeen ei ole ollut yleistä Kriisinhallintakeskuksen lähettämien asiantuntijoiden joukossa. Lisäksi vaalitarkkailutehtävien jälkeen operaatiotehtäviin rekrytoituminen on myös harvinaista.

Tarkasteltaessa asiantuntijoiden polkuja sektoreittain, yleisintä on, että asiantuntija on ollut operaatiotehtävissä yhden kerran. Toiseksi yleisintä on, että asiantuntija on ollut kahdessa operaatiotehtävissä, kolmanneksi yleisintä on yksi sihteeristötehtävä, neljänneksi kolme operaatiotehtävää peräkkäin ja viidenneksi yleisintä on yksi lyhytaikainen vaalitarkkailutehtävä.

Yleisesti selvitys viittaa siviilikriisinhallinnan operaatio- ja sihteeristötehtävien sekä vaalitarkkailutehtävien eriytyneisyyteen: sellaista liikettä, jossa esimerkiksi operaatiotehtävissä pätevoidyttäisiin sihteeristötehtävään

ei ole, vaan näiden sektoreiden vaatimukset erottavat asiantuntijaprofiilit toisistaan. Yksittäisen asiantuntijan kohdalla tällainen sektorien välinen liike on mahdollista. Henkilöstöpolitiikan osalta näyttää kuitenkin siltä, että asiantuntijuuden

kirjon lisääminen tapahtuu etupäässä erilaisten asiantuntijoiden määrää lisäämällä, ei siten, että samalla asiantuntijalla on asiantuntemusta, jonka avulla rekrytoitua usealle eri sektorille.

